

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 26ης Απριλίου 2007*

Στην υπόθεση C-135/05,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, ασκηθείσα στις 22 Μαρτίου 2005,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους D. Recchia και M. Κωνσταντινίδη, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον G. Fiengo, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Klučka (εισηγητή), U. Lõhmus, A. Ó Caoimh και P. Lindh, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Poiares Maduro
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Ιανουαρίου 2007,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

¹ Με την προσφυγή της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι, μη έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα:

- προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα απόβλητα αξιοποιούνται ή διατίθενται χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι δυνάμενες να βλάψουν το περιβάλλον, και προκειμένου να απαγορεύσει την εγκατάλειψη, απόρριψη ή ανεξέλεγκτη διάθεση των αποβλήτων·

- προκειμένου κάθε κάτοχος αποβλήτων να τα παραδίδει σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συλλογής ή σε επιχείρηση διενεργούσα τις πράξεις διαθήσεως ή αξιοποίησεως ή προκειμένου να διασφαλίζει ο ίδιος την αξιοποίηση των περιορισμών, συμμορφούμενος προς τις διατάξεις της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991 (ΕΕ L 78, σ. 32, στο εξής: οδηγία 75/442)·

- προκειμένου οποιαδήποτε επαγγελματική εγκατάσταση ή επιχείρηση διενεργούσα πράξεις διαθέσεως να υπέχει την υποχρέωση λήψεως αδειάς εκ μέρους της αρμόδιας αρχής·

- προκειμένου, σε κάθε χώρο ταφής ή τόπο απορρίψεως επικινδύνων αποβλήτων, αυτά να καταγράφονται και να εντοπίζονται·

- και προκειμένου, όσον αφορά τους εγκεκριμένους χώρους ταφής ή όσους ήδη λειτουργούσαν στις 16 Ιουλίου 2001, ο έχων την εκμετάλλευση χώρου ταφής να εκπονήσει και να υποβάλει προς έγκριση πριν από τις 16 Ιουλίου 2002 στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθέσεως του τόπου, συνοδευόμενο από τις σχετικές με τους όρους της εγκρίσεως πληροφορίες καθώς και κάθε άλλο διορθωτικό μέτρο που θεωρεί αναγκαίο, και προκειμένου, κατόπιν της υποβολής του σχεδίου διευθέσεως, η αρμόδια αρχή να λάβει οριστική απόφαση επί της συνεχίσεως της εκμεταλλεύσεως, προβαίνοντας, το συντομότερον, στην παύση λειτουργίας των χώρων υγειονομικής ταφής που δεν έλαβαν την άδεια συνεχίσεως των δραστηριοτήτων τους ή εγκρίνοντας τις αναγκαίες εργασίες και ορίζοντας μεταβατική περίοδο προς εκτέλεση του σχεδίου,

η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 4, 8 και 9 της οδηγίας 75/442, από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του

Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΕ L 377, σ. 20), και από το άρθρο 14, στοιχεία α' έως γ', της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (ΕΕ L 182, σ. 1).

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 75/442

- 2 Το άρθρο 4 της οδηγίας 75/442 προβλέπει:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι η διάθεση ή η αξιοποίηση των αποβλήτων πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η

υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι που ενδέχεται να βλάπτουν το περιβάλλον [...].

[...]

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης τα αναγκαία μέτρα για την απαγόρευση της εγκαταλείψεως, της απορρίψεως και της ανεξέλεγκτης διαθέσεως των αποβλήτων.»

- 3 Το άρθρο 8 της οδηγίας 75/442 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου κάθε κάτοχος αποβλήτων είτε να τα παραδίδει σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συλλογής ή σε επιχείρηση που πραγματοποιεί τις προβλεπόμενες στα παραρτήματα II Α ή II Β της οδηγίας εργασίες, είτε να εξασφαλίζει ο ίδιος την αξιοποίηση ή τη διάθεσή τους σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας.

- 4 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 75/442 προβλέπει ότι, για τους σκοπούς της εφαρμογής της, ιδίως δε του άρθρου 4 αυτής, κάθε εγκατάσταση ή κάθε

επιχείρηση που πραγματοποιεί εργασίες διαθέσεως αποβλήτων οφείλει να λαμβάνει άδεια της επιφορτισμένης με την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας αρμόδια αρχή. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 διευκρινίζεται ότι οι σχετικές άδειες μπορούν να χορηγούνται για καθορισμένη διάρκεια, να ανανεώνονται, να εξαρτώνται από όρους και υποχρεώσεις ή να απορρίπτονται, ιδίως όταν η προτεινόμενη μέθοδος διαθέσεως είναι απαράδεκτη από απόψεως προστασίας του περιβάλλοντος.

Η οδηγία 91/689

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 91/689 ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να απαιτείται η καταγραφή και η αναγνώριση των επικίνδυνων αποβλήτων σε κάθε τοποθεσία όπου γίνεται η απόθεση (απόρριψη) τους.

[...]»

Η οδηγία 1999/31

- 6 Κατά το άρθρο 14, στοιχεία α' έως γ', της οδηγίας 1999/31:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι η συνέχιση της λειτουργίας χώρων υγειονομικής ταφής για τους οποίους έχει χορηγηθεί άδεια ή οι οποίοι λειτουργούν ήδη κατά το χρόνο [μεταφοράς] της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο επιτρέπεται μόνον εφόσον [...]

- α) εντός ενός έτους μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1 [ήτοι το αργότερο στις 16 Ιουλίου 2002], ο φορέας εκμεταλλεύσεως χώρου ταφής καταρτίζει και υποβάλλει προς έγκριση στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθετήσεως του χώρου, το οποίο περιλαμβάνει τα στοιχεία που αναφέρονται

στο άρθρο 8 καθώς και όλα τα επανορθωτικά μέτρα τα οποία κρίνει ότι θα απαιτηθούν προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των απαιτήσεων του παραρτήματος I, σημείο 1·

β) μετά την υποβολή του σχεδίου διευθέτησεως, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν οριστική απόφαση σχετικά με τη συνέχιση της λειτουργίας βάσει του εν λόγω σχεδίου και της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την παύση της λειτουργίας το συντομότερο δυνατόν, βάσει του άρθρου 7, στοιχείο στ', και του άρθρου 13, των χώρων ταφής που δεν έχουν λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 8, άδεια συνεχίσεως της λειτουργίας·

γ) βάσει του εγκεκριμένου σχεδίου διευθέτησεως του χώρου, οι αρμόδιες αρχές χορηγούν άδεια για την εκτέλεση των αναγκαίων έργων και καθορίζουν μεταβατική περίοδο για την ολοκλήρωση του σχεδίου. Όλοι ανεξαιρέτως οι υφιστάμενοι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων τηρούν τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας, εξαιρουμένων των απαιτήσεων του παραρτήματος I, σημείο 1, εντός οκτώ ετών μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1 [ήτοι το αργότερο στις 16 Ιουλίου 2009].»

7 Δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 1, της οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για τη συμμόρφωσή

τους προς την οδηγία το αργότερο δύο έτη από την έναρξη ισχύος της [ήτοι το αργότερο στις 16 Ιουλίου 2001] και ενημερώνουν πάραυτα σχετικώς την Επιτροπή.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 8 Η Επιτροπή αποφάσισε να ελέγξει, κατόπιν διαφόρων καταγγελιών, κοινοβουλευτικών ερωτήσεων, άρθρων του τύπου, καθώς και της δημοσιεύσεως, στις 22 Οκτωβρίου 2002, εκθέσεως της Corpo forestale dello Stato (εθνικής διοικήσεως υδάτων και δασών, στο εξής: CFS), που αποκάλυπταν την ύπαρξη μεγάλου αριθμού παρανόμων και ανεξέλεγκτων χώρων ταφής αποβλήτων στην Ιταλία, την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους τήρηση των υποχρεώσεων που αυτό υπέχει δυνάμει των οδηγιών 75/442, 91/689 και 1999/31.

- 9 Η προαναφερθείσα έκθεση περάτωνα το τρίτο στάδιο μιας διαδικασίας που κίνησε η CFS το 1986 προκειμένου να προβεί στην καταχώριση των παρανόμων τόπων ταφής στα δασικά και ορεινά εδάφη των περιφερειών που διέπονται από σύνηθες καθεστώς στην Ιταλία (ήτοι όλων των ιταλικών περιφερειών πλην των Περιφερειών Friouli-Venezia Julia, Trentino-Halto Aldige, Σικελίας, Σαρδηνίας και της κοιλάδας της Αόστης). Μια πρώτη απογραφή που πραγματοποιήθηκε το 1986 αφορούσε 6 890 από τους 8 104 ιταλικούς δήμους και κοινότητες και έδωσε τη δυνατότητα στην CFS να διαπιστώσει την ύπαρξη 5 978 παρανόμων χώρων ταφής. Μία δεύτερη απογραφή, η οποία πραγματοποιήθηκε το 1996, αφορούσε 6 802 δήμους και κοινότητες και έφερε στο φως για λογαριασμό της CFS την ύπαρξη 5 422 παρανόμων χώρων ταφής. Μετά την απογραφή του 2002, η CFS κατέγραψε 4 866 παράνομους χώρους ταφής εκ των οποίων 1 765 δεν καταλέγονταν στις προηγούμενες μελέτες. Κατά την CFS, 705 από τους προαναφερθέντες παράνομους χώρους ταφής περιελάμβαναν επικίνδυνα απόβλητα. Αντιθέτως, ο αριθμός των εγκεκριμένων χώρων ταφής ανερχόταν μόλις σε 1 420.

- 10 Τα αποτελέσματα της τελευταίας αυτής απογραφής ανακεφαλαιώνονται από την Επιτροπή ως εξής:

Περιφέρεια	Αριθμός παρανόμων χώρων ταφής	Επιφάνεια των παρανόμων χώρων ταφής σε (m ²)	Χρησιμοποιούμε- νοι/μη χρησιμο- ποιούμενοι χώροι ταφής	Απολυμανθένε- ς/μη απόλυ- μανθέντες χώροι ταφής
Abruzzo	361	1 016 139	111/250	70/291
Basilicato	152	222 830	40/112	43/109
Καλαβρία	447	1 655 479	81/366	19/428
Καμπανία	225	445 222	40/185	37/188
Emilia- Romagna	380	254 398	189/191	59/321
Latio	426	663 535	120/306	110/316
Λιγυρία	305	329 507	145/160	58/247
Λομβαρδία	541	1 132 233	124/417	159/382
Marche	244	364 781	70/174	41/203
Molise	84	199 360	14/70	13/71
Umbria	157	71 510	33/124	61/96
Piemonte	335	270 776	114/221	119/216
Πούλια	599	3 861 622	440/159	37/562
Τοσκάνη	436	545 005	107/329	154/282
Veneto	174	5 482 527	26/148	50/124
Σύνολο	4 866	16 519 790	1 654/3 212	1 030/3 836

- 11 Μολονότι τα παρασχεθέντα από την CFS στοιχεία αφορούν μόνο τις δεκαπέντε ιταλικές περιφέρειες που τελούν υπό σύνηθες καθεστώς, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι με την παρούσα δίκη επιδιώκει την καταδίκη της Ιταλικής Δημοκρατίας για το σύνολο των υφισταμένων στην επικράτειά της παρανόμων χώρων ταφής. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή διαθέτει πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες η κατάσταση είναι ανάλογη και στις περιφέρειες υπό ειδικό καθεστώς.
- 12 Το οικείο θεσμικό όργανο παραπέμπει συναφώς στο σχέδιο διαχείρισεως των αποβλήτων της Περιφέρειας Σικελίας, το οποίο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 4 Μαρτίου 2003 και στο οποίο επισυνάπτεται το σχέδιο εξυγιάνσεως των ρυπανθισών ζωνών της εν λόγω περιφέρειας. Το ανωτέρω σχέδιο είναι αποκαλυπτικό της υπάρξεως πλειόνων παρανόμων χώρων ταφής, τόπων εγκαταλελειμμένων αποβλήτων, χώρων αποθηκείσεως μη εγκεκριμένων αποβλήτων και μη προσδιορισμένων χώρων, ορισμένοι από τους οποίους περιέχουν επικίνδυνα απόβλητα.
- 13 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τις Περιφέρειες Friouli-Venezia Julia, Trentino-Alto Adige, και Σαρδηνίας, για τις οποίες η Επιτροπή συμπληρώνει την περιγραφή της συνολικής καταστάσεως στην Ιταλία με επίσημα έγγραφα προερχόμενα από τις αρχές των εν λόγω περιφερειών και με εκθέσεις κοινοβουλευτικών επιτροπών έρευνας και άρθρα του Τύπου.
- 14 Επί παραδείγματι, η Επιτροπή αναφέρεται σε χώρο ταφής κείμενο στην αποκαλούμενη «Cascina Corradina» περιοχή εντός του Δήμου San Fiorano (Lodi), ο οποίος αποτέλεσε αρχικώς αντικείμενο χωριστής διαδικασίας, ακολούθως όμως ενώθηκε με την παρούσα δίκη για τους σκοπούς της ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου.

- 15 Με βάση όλα τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία και σύμφωνα με το άρθρο 226 ΕΚ, η Επιτροπή όχλησε, με έγγραφο της 11ης Ιουλίου 2003, την Ιταλική Κυβέρνηση να της υποβάλει συναφώς τις παρατηρήσεις της.
- 16 Δεδομένου ότι δεν έλαβε από τις ιταλικές αρχές καμία πληροφορία που θα της επέτρεπε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι είχαν παύσει οι προσαπτόμενες παραβάσεις, η Επιτροπή διατύπωσε, με έγγραφο της 19ης Δεκεμβρίου 2003, αιτιολογημένη γνώμη, καλώντας την Ιταλική Δημοκρατία να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς αυτήν εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποίησής της.
- 17 Η Επιτροπή δεν έλαβε καμία απάντηση επί της ανωτέρω αιτιολογημένης γνώμης. Κατόπιν αυτού, άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επί του παραδεκτού

- 18 Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή της Επιτροπής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη λόγω του γενικόλογου και αόριστου χαρακτήρα της

φερόμενης παραβάσεως που περιάγει την ίδια σε αδυναμία να αμυνθεί με σαφήνεια τόσο σε νομικό όσο και σε πραγματικό επίπεδο. Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν εξατομίκευσε τους κατόχους ή τους έχοντες την εκμετάλλευση των χώρων ταφής ούτε τους ιδιοκτήτες των χώρων όπου έχουν εγκαταλειφθεί τα απόβλητα.

- 19 Αντιθέτως, η Επιτροπή εκτιμά ότι είναι θεμιτό να αντιμετωπίζει, στα πλαίσια μιας ενιαίας διαδικασίας, το ζήτημα της διαθέσεως των αποβλήτων επί του συνόλου του ιταλικού εδάφους. Παρόμοια προσέγγιση, την οποία χαρακτηρίζει ως «οριζόντια», επιτρέπει, αφενός, τον αποτελεσματικότερο εντοπισμό και μετρίασμό των δομικών προβλημάτων που υποκρύπτουν οι φερόμενες παραβάσεις της Ιταλικής Δημοκρατίας και, αφετέρου, την ελάφρυνση των μηχανισμών ελέγχου της τηρήσεως του κοινοτικού δικαίου στον τομέα του περιβάλλοντος. Επ' αυτού, η Επιτροπή παραπέμπει στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Geelhoed επί της υποθέσεως C-494/01, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (απόφαση της 26ης Απριλίου 2005, Συλλογή 2005, σ. I-3331).
- 20 Όπως προκαταρκτικώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, υπό την επιφύλαξη της υποχρεώσεως της Επιτροπής, η οποία φέρει το βάρος της αποδείξεως στο πλαίσιο της προβλεπόμενης στο άρθρο 226 ΕΚ διαδικασίας να ανταποκριθεί συναφώς, η Συνθήκη ΕΚ δεν περιλαμβάνει κανένα κανόνα στον οποίο προσκρούει η σφαιρική αντιμετώπιση σημαντικού αριθμού καταστάσεων βάσει των οποίων η Επιτροπή εκτιμά ότι συγκεκριμένο κράτος μέλος παρέβη κατ' επανάληψη και παρατεταμένα τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο.
- 21 Ακολούθως, κατά πάγια νομολογία, μια διοικητική πρακτική μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής λόγω παραβάσεως, εφόσον είναι ως ένα βαθμό πάγια και γενικευμένη (βλ., ιδίως, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 28 και παρατιθέμενη νομολογία).

- 22 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί προσφυγές της Επιτροπής ασκηθείσες σε ανάλογο πλαίσιο διά της επικλήσεως ακριβώς δομημένης και γενικευμένης παραβάσεως εκ μέρους κράτους μέλους των άρθρων 4, 8 και 9 της οδηγίας 75/442 (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2005, C-502/03, Επιτροπή κατά Ελλάδος, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή) και παραβάσεως των ιδίων άρθρων, καθώς και του άρθρου 14 της οδηγίας 1999/31 (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2007, C-423/05, Επιτροπή κατά Γαλλίας, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή).
- 23 Επομένως, η προσφυγή της Επιτροπής είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

Το βάρος της αποδείξεως

- 24 Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι πληροφοριακές πηγές επί των οποίων στηρίζει την προσφυγή της η προσφεύγουσα στερούνται αξιοπιστίας στον βαθμό που, αφενός, οι εκθέσεις της CFS δεν εκπονήθηκαν σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Προστασίας του Εδάφους, μόνη αρμόδια εθνική αρχή έναντι της κοινοτικής έννομης τάξεως, και αφετέρου, οι πράξεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών ελέγχου ή τα άρθρα του Τύπου δεν συνιστούν ομολογίες παραδοχής αλλ' απλώς κοινές αποδεικτικές πηγές, η βασιμότητα των οποίων πρέπει να καταδεικνύεται από εκείνον που τις επικαλείται.

- 25 Αντιθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εκπονηθείσες από την CFS εκθέσεις συνιστούν έγκυρη και προνομιακή πηγή πληροφοριών στον τομέα του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, η CFS είναι κρατική δύναμη αστυνομίας σε πολιτικό επίπεδο, η αποστολή της οποίας συνίσταται ιδίως στην προάσπιση της ιταλικής δασικής κληρονομιάς, στην προστασία του περιβάλλοντος, του τοπίου και του οικοσυστήματος, καθώς και στην άσκηση δραστηριοτήτων δικαστικής αστυνομίας προκειμένου να επιτηρείται η τήρηση των εθνικών και διεθνών κανονιστικών ρυθμίσεων επί του θέματος.
- 26 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει την ύπαρξη της φερόμενης παραβάσεως. Η ίδια οφείλει να προσκομίσει στο Δικαστήριο τα στοιχεία εκείνα που είναι αναγκαία για τη διαπίστωση της παραβάσεως, χωρίς να μπορεί να στηρίζεται σε οποιοδήποτε τεκμήριο (απόφαση της 25ης Μαΐου 1982, 96/81, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1982, σ. 1791, σκέψη 6).
- 27 Πάντως, τα κράτη μέλη οφείλουν, δυνάμει του άρθρου 10 ΕΚ, να διευκολύνουν την Επιτροπή στην εκτέλεση της αποστολής της, η οποία συνίσταται, ιδίως, κατά το άρθρο 211 ΕΚ, στη μέριμνα εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και των διατάξεων που θεσπίζουν δυνάμει αυτής τα κοινοτικά όργανα (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 42 και παρατιθέμενη νομολογία).
- 28 Υπό τη συγκεκριμένη οπτική, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, όταν πρόκειται για την εξακρίβωση της ορθής εφαρμογής στην πράξη των σκοποουσών

στην εξασφάλιση της ουσιαστικής εφαρμογής της οδηγίας εθνικών διατάξεων, μεταξύ των οποίων καταλέγονται οι εκδοθείσες στον τομέα του περιβάλλοντος, η Επιτροπή, η οποία δεν διαθέτει ιδίαν εξουσία διενεργείας ελέγχων στον τομέα αυτό, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα στοιχεία που προσκομίζουν τυχόν καταγγέλλοντες, ιδιωτικοί ή δημόσιοι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους καθώς και στο εμπλεκόμενο κράτος μέλος (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 43 και παρατιθέμενη νομολογία).

- 29 Συναφώς, οι εκπονηθείσες από την CFS και από τις κοινοβουλευτικές επιτροπές ελέγχου εκθέσεις ή επίσημα έγγραφα προερχόμενα ειδικότερα από τις περιφερειακές αρχές μπορούν συνεπώς να εκληφθούν ως έγκυρες πηγές πληροφοριών για τους σκοπούς της εκ μέρους της Επιτροπής κινήσεως της κατά το άρθρο 226 ΕΚ διαδικασίας.
- 30 Εξ αυτού έπεται ιδίως ότι, οσάκις η Επιτροπή προσκομίζει επαρκή στοιχεία από τα οποία προκύπτουν ορισμένα πραγματικά περιστατικά εντός του εδάφους του καθού κράτους μέλους, σ' αυτό εναπόκειται να αμφισβητήσει ουσιαστικώς και λεπτομερώς τα ούτως υποβαλλόμενα στοιχεία και τις απορρέουσες από αυτά συνέπειες (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 44 και παρατιθέμενη νομολογία).
- 31 Πράγματι, υπό παρόμοιες περιστάσεις, εναπόκειται στις εθνικές αρχές κατά προτεραιότητα να προβούν στις αναγκαίες επιτόπιες επαληθεύσεις, με πνεύμα αγαστής συνεργασίας, σύμφωνα με την υποχρέωση κάθε κράτους μέλους, όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, να διευκολύνει τη γενική αποστολή της Επιτροπής (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, σκέψη 45, και παρατιθέμενη νομολογία).

32 Έτσι, οσάκις η Επιτροπή επικαλείται εμπειριστατωμένες καταγγελίες από τις οποίες προκύπτουν επαναλαμβανόμενες παραβάσεις των διατάξεων της οδηγίας, εναπόκειται στο οικείο κράτος μέλος να αμφισβητήσει με σαφήνεια τα προβαλλόμενα με τις εν λόγω καταγγελίες πραγματικά περιστατικά. Ομοίως, όταν η Επιτροπή προσκομίζει επαρκή στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι οι αρχές κράτους μέλους άσκησαν κατ' επανάληψη και μετ' επιτάσεως πρακτική αντίθετη προς τις διατάξεις της οδηγίας, εναπόκειται στο οικείο κράτος μέλος να αμφισβητήσει ουσιαστικώς και λεπτομερώς τα ούτως υποβαλλόμενα στοιχεία και τις εξ αυτών απορρέουσες συνέπειες (προπαρατεθείσα απόφαση της Επιτροπής, σκέψεις 46 και 47 καθώς και παρατιθέμενη νομολογία). Η ανωτέρω υποχρέωση βαρύνει τα κράτη μέλη δυνάμει του αναγνωριζόμενου στο άρθρο 10 ΕΚ καθήκοντος αγαστής συνεργασίας καθ' όλη τη διάρκεια της προβλεπόμενης στο άρθρο 226 ΕΚ διαδικασίας. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι ιταλικές αρχές δεν συνεργάστηκαν πλήρως με την Επιτροπή για τους σκοπούς της διενεργείας ελέγχων κατά το στάδιο προ της ασκήσεως προσφυγής στα πλαίσια της παρούσας υποθέσεως.

Η παράβαση των άρθρων 4, 8 και 9 της οδηγίας 75/442, του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689 και του άρθρου 14, στοιχεία α' έως γ', της οδηγίας 1999/31

— Η επιχειρηματολογία των διαδίκων

33 Προκειμένου να αμφισβητήσει τις αιτιάσεις της Επιτροπής, η Ιταλική Κυβέρνηση, στηριζόμενη στις πληροφορίες που κατέστη εφικτό να συλλέξει από τις περιφερειακές, επαρχιακές διοικητικές αρχές, καθώς και από το nucleo operativo

ecologico dell'Arma dei carabinieri (οικολογικό επιχειρησιακό κέντρο των ενόπλων караμπινιέρων), υποστηρίζει, καταρχάς, ότι τα προσκομισθέντα από την Επιτροπή στοιχεία στερούνται συνοχής και δεν στοιχούν στην πραγματική κατάσταση που επικρατεί στην Ιταλία. Απορρίπτει ιδίως τον αριθμό των «παρανόμων χώρων ταφής» κατά την απογραφή της Επιτροπής, με το αιτιολογικό ότι η τελευταία, πρώτον, είχε συνυπολογίσει επανειλημμένα ορισμένους χώρους ταφής, δεύτερον, είχε χαρακτηρίσει ως παράνομους χώρους ταφής απλές απορρίψεις ή εγκαταλείψεις αποβλήτων, ένα μέρος των οποίων τελεί σε φάση εξυγιάνσεως ή τα απόβλητα των οποίων έχουν ήδη περισυλλεγεί και, τρίτον, αγνόησε τον βαθμό επικινδυνότητάς τους, δεδομένου ότι στην πλειονότητά τους οι εν λόγω χώροι ταφής τελούν υπό έλεγχο ή υπό καθεστώς κατασχέσεως.

- 34 Η ίδια κυβέρνηση υπενθυμίζει ακολούθως τις πρόσφατες προόδους που σημείωσε η Ιταλική Δημοκρατία στα πλαίσια της εφαρμογής των απορρευουσών από τις οδηγίες 75/442, 91/689 και 1999/31 υποχρεώσεων.
- 35 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, πρώτον, ότι η Ιταλική Κυβέρνηση δεν προσκομίζει πληροφοριακά στοιχεία περί του αντιθέτου προερχόμενα από συγκρίσιμη με τις δικές της πηγή. Δεύτερον, μολονότι η Επιτροπή λαμβάνει υπό σημείωση το γεγονός ότι τα απόβλητα περισυλλεγήσαν από ορισμένους χώρους ταφής, υποστηρίζει ότι οι υπό διευθέτηση καταστάσεις είναι ελάχιστες σε σχέση με εκείνες έναντι των οποίων οι εθνικές αρχές δεν ανέλαβαν καμιά δράστη προς θεραπεία της ελλείψεως νομιμότητάς τους.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 36 Καταρχάς, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με την κατάσταση του κράτους μέλους όπως αυτή είχε κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, οι δε επακόλουθες μεταβολές δεν μπορούν να λαμβάνονται υπόψη από το Δικαστήριο,

έστω και αν συνιστούν ορθή εφαρμογή του αποτελούντος αντικείμενο της προσφυγής λόγω παραβάσεως κανόνα του κοινοτικού δικαίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 11ης Οκτωβρίου 2001, C-111/00, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2001, σ. I-7555, σκέψεις 13 και 14, της 30ής Ιανουαρίου 2002, C-103/00, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2002, σ. I-1147, σκέψη 23, της 28ης Απριλίου 2005, C-157/04, Επιτροπή κατά Ισπανίας, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 19, και της 7ης Ιουλίου 2005, C-214/04, Επιτροπή κατά Ιταλίας, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 14).

37 Ακολουθώς, όσον αφορά ειδικότερα την εκτίμηση της παραβάσεως από κράτος μέλος του άρθρου 4 της οδηγίας 75/442, προέχει να υπομνηστεί ότι η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η διάθεση ή η αξιοποίηση των αποβλήτων πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι δυνάμενες να βλάψουν το περιβάλλον, χωρίς, πάντως, να προσδιορίζεται το συγκεκριμένο περιεχόμενο των μέτρων που πρέπει να ληφθούν προς διασφάλιση του ανωτέρω στόχου. Πάντως, γεγονός παραμένει ότι η ανωτέρω διάταξη δεσμεύει τα κράτη μέλη ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, αφήνοντάς τους παράλληλα ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά την αξιολόγηση της ανάγκης λήψεως των μέτρων αυτών (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1999, C-365/97, Επιτροπή κατά Ιταλίας, γνωστή ως «San Rocco», Συλλογή 1999, σ. I-7773, σκέψη 67). Άρα, κατ' αρχήν, δεν μπορεί από την ασυμφωνία μιας πραγματικής καταστάσεως προς τους οριζόμενους στο άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας στόχους να συναχεται άνευ ετέρου ότι το οικείο κράτος μέλος παρέβη κατ' ανάγκη τις επιβαλλόμενες από την ανωτέρω διάταξη υποχρεώσεις. Πάντως, ως γνωστόν, η παράταση παρόμοιας πραγματικής καταστάσεως, ιδίως όταν συνεπάγεται σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος επί μακρά χρονική περίοδο χωρίς την παρέμβαση των αρμοδίων αρχών, ενδέχεται να σημαίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν υπερβεί το περιθώριο εκτιμήσεως που τους παρέχει η συναφής διάταξη (προπαρατεθείσα απόφαση San Rocco, σκέψεις 67 και 68).

38 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το βάσιμο των προσαπτομένων στην Ιταλική Δημοκρατία αιτιάσεων προκύπτει σαφώς από τη δικογραφία. Πράγματι, ναι

μεν οι παρασχεθείσες από την εν λόγω κυβέρνηση πληροφορίες επέτρεψαν να διαπιστωθεί ότι η τήρηση στην Ιταλία των επιδιωκόμενων, με τις αποτελούσες αντικείμενο της παραβάσεως διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, στόχων βελτιώθηκε με την πάροδο του χρόνου, πλην όμως, οι ανωτέρω πληροφορίες υποδηλώνουν ότι η εν γένει μη συμμόρφωση των χώρων ταφής υπό το πρίσμα των ανωτέρω διατάξεων εξακολουθούσε να υφίσταται κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας.

39 Όσον αφορά την αρυόμενη από την παράβαση του άρθρου 4 της οδηγίας 75/442 αιτίαση, ως γνωστόν, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, στο σύνολο του ιταλικού εδάφους υφίστατο σημαντικός αριθμός χώρων ταφής, σε σχέση με τους οποίους οι έχοντες την εκμετάλλευσή τους δεν διασφάλισαν την αξιολόγηση ή τη διάθεση των αποβλήτων κατά τρόπον που να μην τίθεται σε κίνδυνο η υγεία των ανθρώπων και να μη χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι δυνάμενες να βλάψουν το περιβάλλον, καθώς και χώρων ανεξέλεγκτης διαθέσεως των αποβλήτων. Επί παραδείγματι, όπως προκύπτει από το παράρτημα 1 του υπομνήματος απαντήσεως της Ιταλικής Κυβερνήσεως, η τελευταία παραδέχθηκε την ύπαρξη, στην Περιφέρεια Abruzzo, 92 τόπων εγκαταλείψεως αποβλήτων, όπως διαπιστώθηκε στα πλαίσια ελέγχου σε τοπικό επίπεδο, κατόπιν της πραγματοποιηθείσας από την CFS απογραφής.

40 Η ύπαρξη παρόμοιας καταστάσεως επί μακρό χρονικό διάστημα είχε κατ' ανάγκη ως συνέπεια σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

41 Ως προς την αρυόμενη από την παράβαση του άρθρου 8 της οδηγίας 75/442 αιτίαση, δεν αμφισβητείται ότι, κατά τη λήξη της ταχθείσας προθεσμίας, οι ιταλικές

αρχές δεν είχαν διασφαλίσει ότι οι κάτοχοι αποβλήτων είτε προβαίνουν οι ίδιοι στη διάθεση ή στην αξιοποίηση των αποβλήτων αυτών, είτε τα παραδίδουν σε επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διενέργεια των πράξεων αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 75/442. Συναφώς, όπως προκύπτει από το παράρτημα 3 του υπομνήματος απαντήσεως της Ιταλικής Κυβερνήσεως, οι ιταλικές αρχές προέβησαν στην απογραφή τουλάχιστον 9 τόπων εμφανιζόντων παρόμοια χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια της Umbria και 31 στην Περιφέρεια Puglia (επαρχία του Bari).

42 Ως προς την αρουόμενη από την παράβαση του άρθρου 9 της οδηγίας 75/442 αιτίαση, δεν αμφισβητείται ότι πολλοί χώροι ταφής λειτουργούσαν κατά τον χρόνο λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, χωρίς να έχουν λάβει την άδεια των αρμοδίων αρχών. Περί τούτου μαρτυρούν μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει σαφώς από το παράρτημα 3 του υπομνήματος απαντήσεως της Ιταλικής Κυβερνήσεως, οι περιπτώσεις εγκαταλείψεως αποβλήτων, όπως ήδη προαναφέρθηκε στις σκέψεις 39 και 41 της παρούσας αποφάσεως, αλλ' επίσης και η παρουσία τουλάχιστον 14 παρανόμων χώρων ταφής στην Περιφέρεια Puglia (επαρχία Lecce).

43 Ως προς την αιτίαση η οποία αντλείται από το γεγονός ότι οι ιταλικές αρχές δεν διασφάλισαν την απογραφή ή τον εντοπισμό των επικινδύνων αποβλήτων σε κάθε χώρο ταφής ή τόπο απορρίψεώς τους, ήτοι ως προς την παράβαση του άρθρου 2 της οδηγίας 91/689, αρκεί να τονιστεί ότι η κυβέρνηση του οικείου κράτους μέλους δεν προβάλλει επιχειρήματα και συγκεκριμένες αποδείξεις προκειμένου να αντικρούσει τους ισχυρισμούς της Επιτροπής. Ειδικότερα, δεν αμφισβητεί την ύπαρξη, κατά τον χρόνο λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, επί του εδάφους του τουλάχιστον 700 παρανόμων χώρων ταφής που περιέχουν επικίνδυνα απόβλητα και που ως εκ τούτου δεν υπόκεινται σε κανένα μέτρο ελέγχου. Εξ αυτού έπεται ότι οι ιταλικές αρχές αδυνατούν να γνωρίζουν τη ροή επικινδύνων αποβλήτων που απορρίπτονται στους ανωτέρω χώρους ταφής, οπότε δεν τηρείται η υποχρέωση απογραφής και εντοπισμού τους.

44 Τέλος, το ίδιο ισχύει για την αρυόμενη από την παράβαση του άρθρου 14 της 1999/31 αιτίαση. Εν προκειμένω, η Ιταλική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι 747 χώροι ταφής κείμενοι στο έδαφός της επρόκειτο να αποτελέσουν αντικείμενο σχεδίων διευθετήσεως. Από την εξέταση του συνόλου των εγγράφων που παρατίθενται ως παράρτημα του υπομνήματος απαντήσεως της Ιταλικής Κυβερνήσεως προκύπτει ότι, κατά τον χρόνο λήξεως της ταχθείσας προθεσμίας, είχαν υποβληθεί σχέδια μόνο για 551 χώρους ταφής, οι δε αρμόδιες αρχές είχαν εγκρίνει μόλις 131 σχέδια. Εξάλλου, όπως παρατηρεί ορθώς η Επιτροπή, η ίδια κυβέρνηση δεν διευκρίνισε ποιες ήσαν οι αναληφθείσες δράσεις όσον αφορά τους χώρους ταφής, τα σχέδια διευθετήσεως των οποίων δεν εγκρίθησαν.

45 Εξ αυτού έπεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη εν γένει και επιμόνως τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 4, 8 και 9 της οδηγίας 75/442, από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689 και από το άρθρο 14, στοιχεία α' έως και γ', της οδηγίας 1999/31. Κατόπιν αυτού, η προσφυγή της Επιτροπής είναι βάσιμη.

46 Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των προηγηθεισών σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μη έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα:

— προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα απόβλητα αξιοποιούνται ή διατίθενται χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι δυνάμενες να βλάψουν το περιβάλλον, και προκειμένου να απαγορεύσει την εγκατάλειψη, απόρριψη ή ανεξέλεγκτη διάθεση των αποβλήτων·

- προκειμένου κάθε κάτοχος αποβλήτων να τα παραδίδει σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συλλογής ή σε επιχείρηση διενεργούσα τις πράξεις διαθέσεως ή αξιοποίησεως ή προκειμένου ο ίδιος να διασφαλίζει την αξιοποίηση ή τη διάθεση, συμμορφούμενη προς τις διατάξεις της οδηγίας 75/442,

- προκειμένου οποιαδήποτε επαγγελματική εγκατάσταση ή επιχείρηση διενεργούσα πράξεις διαθέσεως να υπέχει την υποχρέωση λήψεως αδειας εκ μέρους της αρμόδιας αρχής,

- προκειμένου, σε κάθε χώρο ταφής ή τόπο απορρίψεως επικινδύνων αποβλήτων, αυτά να απογράφονται και εντοπίζονται,

- και προκειμένου, όσον αφορά τους εγκεκριμένους χώρους ταφής ή όσους ήδη λειτουργούσαν στις 16 Ιουλίου 2001, ο έχων την εκμετάλλευση χώρου ταφής να εκπονήσει και να υποβάλει προς έγκριση πριν από τις 16 Ιουλίου 2002 στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθετήσεως του τόπου, συνοδευόμενο από τις σχετικές με τους όρους της εγκρίσεως πληροφορίες καθώς και κάθε άλλο διορθωτικό μέτρο που θεωρεί αναγκαίο, και προκειμένου, κατόπιν της υποβολής του σχεδίου διευθετήσεως, η αρμόδια αρχή να λάβει οριστική απόφαση επί της συνεχίσεως της εκμεταλλεύσεως, προβαίνοντας, το συντομότερον, στην παύση λειτουργίας των χώρων υγειονομικής ταφής που δεν έλαβαν την άδεια συνεχίσεως των δραστηριοτήτων τους ή εγκρίνοντας τις αναγκαίες εργασίες και ορίζοντας μεταβατική περίοδο προς εκτέλεση του σχεδίου,

η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 4, 8 και 9 της οδηγίας 75/442, του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689 και του άρθρου 14, στοιχεία α' έως γ', της οδηγίας 1999/31.

Επί των δικαστικών εξόδων

⁴⁷ Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Ιταλικής Δημοκρατίας και η τελευταία ηττήθηκε ως προς τους ισχυρισμούς της, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Μη έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα:

- προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα απόβλητα αξιοποιούνται ή διατίθενται χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι δυνάμενες να βλάψουν το περιβάλλον, και προκειμένου να απαγορεύσει την εγκατάλειψη, απόρριψη ή ανεξέλεγκτη διάθεση των αποβλήτων,

- προκειμένου κάθε κάτοχος αποβλήτων να τα παραδίδει σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα συλλογής ή σε επιχείρηση διενεργούσα τις πράξεις διαθέσεως ή αξιοποίησεως ή προκειμένου να διασφαλίζει ο ίδιος την αξιοποίηση των περιορισμών, συμμορφούμενος προς τις διατάξεις της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991·

- προκειμένου κάθε εγκατάσταση ή επιχείρηση που διενεργεί πράξεις διαθέσεως να υποχρεούται να λαμβάνει την άδεια της αρμόδιας αρχής·

- προκειμένου, σε κάθε χώρο ταφής ή τόπο απορρίψεως επικινδύνων αποβλήτων, αυτά να καταγράφονται και να εντοπίζονται·

- και προκειμένου, όσον αφορά τους συγκεκριμένους χώρους ταφής ή όσους ήδη λειτουργούσαν στις 16 Ιουλίου 2001, ο έχων την εκμετάλλευση χώρου ταφής να εκπονήσει και να υποβάλει προς έγκριση πριν από τις 16 Ιουλίου 2002 στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθετήσεως του τόπου, συνοδευόμενο από τις σχετικές με τους όρους της εγκρίσεως πληροφορίες καθώς και κάθε άλλο διορθωτικό μέτρο που θεωρεί αναγκαίο, και προκειμένου, κατόπιν της υποβολής του σχεδίου διευθετήσεως, η αρμόδια αρχή να λάβει οριστική απόφαση επί της συνεχίσεως της εκμεταλλεύσεως, προβαίνοντας, το συντομότερον, στην παύση λειτουργίας των χώρων υγειονομικής ταφής που δεν έλαβαν την άδεια συνεχίσεως των δραστηριοτήτων τους ή εγκρίνοντας τις αναγκαίες εργασίες και ορίζοντας μεταβατική περίοδο προς εκτέλεση του σχεδίου,

η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 4, 8 και 9 της οδηγίας 75/442, του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα, και του άρθρου 14, στοιχεία α' έως γ', της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων.

2) Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)